

<https://doi.org/10.26565/2786-5312-2026-103-14>
УДК 811.111'255

І. М. Запукхляк

кандидат філологічних наук, старший викладач кафедри теорії і практики перекладу Донецького національного університету імені Василя Стуса; e-mail: i.zapukhlyak@donnu.edu.ua; ORCID: <https://orcid.org/my-orcid?orcid=0000-0001-6998-7788>; GOOGLE SCHOLAR: https://scholar.google.com/citations?user=qDAX_JwAAAAJ&hl=ru; RESEARCH GATE: https://www.researchgate.net/profile/Iryna-Zapukhlyak?ev=hdr_xprf

О. С. Слободянюк

студентка першого курсу магістратури кафедри теорії і практики перекладу
Донецького національного університету імені Василя Стуса

ЛЕКСИЧНІ ПЕРЕКЛАДАЦЬКІ ТРАНСФОРМАЦІЇ В АНГЛІЙСЬКО-УКРАЇНСЬКОМУ ХУДОЖНЬОМУ ПЕРЕКЛАДІ: (НА МАТЕРІАЛІ ПЕРЕКЛАДУ РОМАНУ РЕБЕККИ ЯРРОС «ЧЕТВЕРТЕ КРИЛО» В УКРАЇНСЬКОМОВНІЙ ІНТЕРПРЕТАЦІЇ ОЛЕКСІЯ МАНЬКА І БОГДАНА ГОРВАТА)

У сучасному перекладознавстві важливим напрямом дослідження є вивчення перекладацьких трансформацій як засобу відтворення художніх особливостей літературного тексту. Актуальність теми зумовлена потребою поглибленого вивчення лексичних змін, що виникають у процесі перекладу з англійської мови українською, а також з'ясування їх ролі для забезпечення належного відтворення змісту оригіналу. У статті розглянуто лексичні перекладацькі трансформації в англійсько-українському художньому перекладі на матеріалі роману Ребекки Яррос «Fourth Wing» та його української версії «Четверте крило», перекладеної Олексієм Маньком і Богданом Горватом. Метою роботи є визначення особливостей використання перекладацьких трансформацій і встановлення їх ролі у досягненні перекладацької відповідності та адекватної передачі змістового наповнення першотвору. Основним методом у дослідженні є описовий, що дає змогу окреслити основні теоретичні засади роботи. Для добору ілюстративного матеріалу застосовано метод суцільної вибірки. Зіставлення мовних одиниць оригіналу й перекладу здійснюється за допомогою порівняльного та інтерпретаційного аналізу текстового матеріалу для виявлення специфіки трансформацій, що становлять предмет дослідження. У результаті здійсненого розгляду встановлено, що в перекладі активно використовуються такі лексичні трансформації, як антонімічний переклад, смисловий розвиток, конкретизація, додавання, опущення, комбіновані трансформації, компенсація, транслітерація, транскрибування та генералізація. Використання зазначених перекладацьких прийомів сприяє точнішій передачі сенсу першотвору, збереженню художньої виразності та комунікативної цілісності перекладеного тексту.

Ключові слова: адекватність, лексична трансформація, переклад, перекладацька трансформація, художній переклад.

Як цитувати: Запукхляк, І., & Слободянюк, О. (2026). Лексичні перекладацькі трансформації в англійсько-українському художньому перекладі: (на матеріалі перекладу роману Ребекки Яррос «четверте крило» в українськомовній інтерпретації Олексія Манька і Богдана Горвата). *Вісник ХНУ імені В. Н. Каразіна. Серія: Іноземна філологія. Методика викладання іноземних мов*, 103, 117–123. <https://doi.org/10.26565/2786-5312-2026-103-14>

In cites: Zapukhlyak, I., & Slobodianiuk, O. (2026). Lexical transformations in the English-Ukrainian translation of a literary text (based on the novel "Fourth Wing" by Rebecca Yarros and its Ukrainian translation by Oleksii Manko and Bohdan Horvat). *The Journal of V. N. Karazin Kharkiv National University. Series: Foreign Philology. Methods of Foreign Language Teaching*, 103, 117–123. <https://doi.org/10.26565/2786-5312-2026-103-14> (in Ukrainian)

1. ВСТУП

Головним орієнтиром перекладацької діяльності є забезпечення адекватності відтворення оригіналу. Переклад постає як похідний текст, сформований на основі вихідного твору та зорієнтований на відтворення його змістових і стилістичних характеристик у межах іншої мовної системи. Визначальною вимогою при цьому є точна й функціонально вмотивована передача сенсу з урахуванням норм цільової мови. Реалізація такого завдання потребує застосування перекладацьких трансформацій – «системних міжмовних перетворень, які забезпечують узгодження структурних і семантичних розбіжностей між текстами» [12, с. 1].

Актуальність роботи зумовлена зростанням наукового інтересу до перекладу сучасної англійської художньої літератури та потребою детального вивчення перекладацьких трансформацій у художньому тексті. Аналіз таких трансформацій дає змогу виявити особливості відтворення змісту, образності та стилістики оригінального твору українською мовою, а також простежити перекладацькі рішення, що забезпечують повноцінне сприйняття тексту читачем іншої мовної культури.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблему перекладацьких трансформацій висвітлено у працях багатьох дослідників О. Войтович [10] аналізує базові терміни перекладознавства, а А. М. Козачук [7] – термінологічні аспекти трансформацій та їхню роль у досягненні адекватності перекладу. Вітчизняні дослідники В. І. Карабан [5] та І. В. Корунець [8, 9] систематизують і диференціюють перекладацькі трансформації, тоді як Т. Р. Кияк [6] підкреслює значення стилістичної та смислової точності. У зарубіжних дослідженнях А. Н. Albir [14] розглядає трансформації як прояв перекладацької компетентності та адаптаційних стратегій, а Е. А. Nida [15] – концептуальні основи динамічної еквівалентності та роль трансформацій.

Формулювання мети і завдань статті. Метою дослідження є аналіз лексичних перекладацьких трансформацій в англійсько-українському художньому перекладі на матеріалі української інтерпретації роману Ребекки Яррос «Четверте крило», виконаної Олексієм Маньком і Богданом Горватом. Для досягнення мети передбачено узагальнення наукових підходів до перекладацьких трансформацій, визначення особливостей лексичних змін у художньому перекладі, виявлення й систематизацію трансформацій у перекладі та з'ясування їх ролі у відтворенні змісту оригіналу. Дослідження здійснюється шляхом зіставлення вихідного та цільового текстів.

Об'єкт дослідження – англійсько-український переклад роману Ребекки Яррос «Четверте крило» в інтерпретації Олексія Манька і Богдана Горвата.

Предмет дослідження – лексичні перекладацькі трансформації, використані у перекладі роману.

Теоретичні основи дослідження – праця з теорії перекладу, присвячені перекладацьким трансформаціям і художньому перекладу.

Матеріал дослідження – фрагменти оригінального тексту роману та його українського перекладу.

Методи дослідження. У роботі застосовано порівняльний метод для зіставлення цільового та вихідного тексту, описовий метод для систематизації перекладацьких трансформацій, метод суцільної вибірки для добору матеріалу та метод кількісних підрахунків для визначення частотності їх використання.

2. ОСНОВНА ЧАСТИНА

Визначальним критерієм перекладацької діяльності є забезпечення адекватності та еквівалентності відтворення оригіналу. Адекватність – передбачає точне і повне представлення як кількісних, так і якісних складових одиниць оригіналу, забезпечуючи збереження смислу, стилістичних особливостей та комунікативного наміру автора, без будь-яких спотворень або втрат інформації [9, с. 11]. Еквівалентність – ступінь відповідності перекладу оригіналу з урахуванням мети перекладу. Водночас адекватність є умовою досягнення еквівалентності; переклад стає еквівалентним, коли він точний, повний і зберігає специфіку цільового тексту [5, с. 10].

Адекватний переклад передбачає збереження як «змістової, так і прагматичної відповідності оригіналу, при цьому дотримуючись мовних норм мови перекладу та жанрово-стилістичних вимог, характерних для текстів такого типу. Він має бути точним, без будь-яких недопустимих деформацій змісту» [1, с. 62].

Забезпечення адекватності й еквівалентності перекладу передбачає свідоме використання перекладацьких трансформацій, які дають змогу максимально точно передати своєрідність першотвору з урахуванням норм мови перекладу [2, с. 271].

Трансформаційна концепція перекладу отримала значний розвиток завдяки працям Юджина Найди, відомого лінгвіста і теоретика динамічної еквівалентності при перекладі Біблії. Центральним елементом його підходу виступає поняття «трансформація», що передбачає «багаторівневе перетворення структури тексту з урахуванням особливостей мови перекладу» [15, с. 144].

Українські вчені Т. Р. Кияк, А. М. Науменко та О. Д. Огуй відзначають, що перекладацька трансформація здійснюється через «застосування спеціальних мовних прийомів», які забезпечують точне відтворення змісту оригіналу та підтримують унікальні риси стилю автора в перекладі» [6, с. 484].

У сучасному перекладознавстві відсутня єдина загальноприйнята класифікація перекладацьких трансформацій, що зумовлено різними теоретичними підходами до їх систематизації [11, с. 73].

Здебільшого трансформації поділяють на граматичні, лексичні та стилістичні, проте І. В. Корунець і В. І. Карабан виокремлюють дві основні групи – лексичні та граматичні [13, с. 182].

Лексичні трансформації, за В. І. Карабаном, передбачають цілеспрямовані зміни лексичних одиниць для адекватного відтворення змісту й стилістики оригіналу [5, с. 301]. Такі перетворення реалізуються через введення нових слів, зміну значення та адаптацію тексту до мовно-культурного середовища [4, с. 96].

До лексичних перетворень В. І. Карабан відносить конкретизацію, генералізацію, додавання й вилучення лексичних одиниць, заміну частин мови, перестановку слів, а також транскодування, калькування, контекстуальну заміну, смисловий розвиток, антонімічний і описовий переклад [5, с. 279–314]. І. В. Корунець доповнює класифікацію компенсацією речень [8, с. 128]; та відносить до граматичних трансформацій перестановку, заміну членів речення, заміну частин мови, членування й об'єднання [9, с. 282]. Окремі види трансформацій у класифікаціях обох дослідників частково збігаються, тому в межах цього дослідження аналіз здійснюється з урахуванням положень обох підходів.

В українськомовному перекладі роману «Четверте крило» Ребекки Яррос, здійсненому Олексієм Маньком та Богданом Горватом, важливим елементом мовної структури виступають лексичні трансформації, що впливають на виразність тексту, його змістову насиченість і динаміку викладу. Аналіз роману засвідчив використання таких лексичних трансформацій: антонімічний переклад (1.1.), смисловий розвиток (1.2.), конкретизація (1.3.), додавання слів (1.4.), опущення слів (1.5.), комбіновані трансформації (1.6.), компенсація (1.7.), транслітерація (1.8.), транскрибування (1.9.) та генералізація (1.10.), які забезпечують точніше відтворення авторського задуму в українському перекладі.

2.1. Під час зіставного аналізу оригіналу роману «Четверте крило» Ребекки Яррос та його українського перекладу було виявлено різні лексичні трансформації, серед яких найпоширенішою є **антонімічний переклад** – дев'яносто шість прикладів аналізованих трансформацій (39,18%). Активне використання цього перетворення пояснюється відмінностями між лексико-семантичними системами англійської та української мов. За визначенням В. І. Карабана, антонімічний переклад – це вид трансформації, за якого лексична одиниця або словосполучення замінюється на протилежне за значенням, проте загальний зміст висловлювання зберігає свою сутність і не втрачає первинного смислового навантаження [5, с. 291]. Наприклад: *It's everything I expected and yet still so disappointing* [17, с. 225]. – укр. *Іншого я й не очікувала, але однаково це неймовірно розчаровує* [16, с. 189]. У наведено-

му прикладі використано антонімічний переклад. В оригіналі замість прямого відповідника застосовано конструкцію із запереченням і протилежним за формою висловленням. Така трансформація змінює лексичне оформлення вислову, однак зберігає його зміст: ситуація відповідає очікуванням мовця, хоча й викликає розчарування. Використання антонімічного перекладу забезпечує природність і стилістичну відповідність українського варіанта.

2.2. У перекладі роману Ребекки Яррос «Четверте крило» смисловий розвиток є другим за частотністю типом трансформацій, нараховуючи сорок прикладів (16,33%). **Смисловий розвиток** – це лексична трансформація, за якої слово або вираз перекладається не прямим відповідником, а лексемою з логічно пов'язаним значенням [5, с. 289]. Наприклад: англ. *It looks powerful enough to burn you to death* [17, с. 192]. – укр. *Він здається досить сильним, щоб лишити від тебе купку попелу* [16, с. 161]. У вказаному прикладі вираз «to burn you to death» передано через образ наслідку дії – «лишити від тебе купку попелу», що демонструє смисловий розвиток і зберігає експресивність вислову.

2.3. Серед перекладацьких трансформацій, використаних під час перекладу роману «Четверте крило» Ребекки Яррос з англійської українською, конкретизація посідає третє місце за рівнем уживаності – 27 випадків (11,02% усіх аналізованих трансформацій). **Конкретизація** – це лексична трансформація, за якої слово з ширшим значенням у тексті оригіналу передається у перекладі одиницею з більш вузьким значенням [5, с. 300]. Яскравим прикладом цієї трансформації слугує наступне речення: англ. *Near the village of Cranston about seven months ago. Thing came out of nowhere in the middle of a village raid* [17, с. 407] – укр. *Біля села Кренстон, приблизно сім місяців тому. Потвора вилізла не знати звідки просто посеред рейду* [16, с. 348]. Загальне слово «thing», яке позначає будь-який об'єкт чи істоту, у перекладі конкретизовано як «потвора». Це точніше відтворює контекст появи ворожого створіння, підсилює експресивність і передає емоційне напруження сцени для україномовного читача.

2.4. **Додавання** – це перекладацький прийом, що полягає у введенні до тексту перекладу слів або конструкцій, відсутніх в оригіналі, для точнішої передачі змісту та відповідності нормам цільової мови [5, с. 308–309]. В українськомовній адаптації роману «Четверте крило» Ребекки Яррос, зазначена трансформація була використана 19 разів (7,76% досліджених трансформацій). Наприклад: англ. *It hits the hillside with a satisfying crash* [17, с. 574]. – укр. *Вона вдаряється у схил із гуркотом, що так приємно лунає в моїх вухах* [16, с. 491]. У запропонованому фрагменті застосовано перекладацьку трансформацію додавання, що полягає у введенні до перекладу елементів, відсутніх в оригіналі, з метою уточнення змісту та посилення експресивності вислову.

Зокрема, у перекладі додано конструкцію «що так приємно лунає в моїх вухах», яка передає суб'єктивне сприйняття звуку оповідачем. Таке доповнення допомагає точніше відтворити емоційний ефект опису та зробити його більш виразним для українського читача.

2.5. Дещо менш частотною трансформацією у перекладі роману «Четверте крило» Ребекки Яррос є опущення, що було виявлено 15 разів (6,12%). **Опущення** – це свідоме видалення елементів оригіналу, якщо вони надлишкові або повторюють зміст, уже переданий іншими засобами [5, с. 311]. Прикладом такого застосування може слугувати: англ. *I'm not thinking about the looming deadline of his departure as I step into his room for the first time* [17, с. 509]. – укр. *Я не думаю про його від'їзд, коли вперше заходжу в кімнату* [16, с. 435]. Фразу в оригіналі перекладено просто як «його від'їзд», тобто без описового «the looming deadline». Опущення деталізуючого елемента не спотворює змісту, а робить вислів лаконічнішим і природнішим. Значення наближення та тривожності події імпліцитно зрозуміле з контексту, а буквальний переклад міг би переважити речення.

2.6. У перекладі роману «Четверте крило» Ребекки Яррос наступною за частотою є комбінована трансформація – 12 випадків (4,90%).

Комбінована трансформація передбачає одночасне застосування двох або більше простих прийомів, таких як генералізація, смисловий розвиток або додавання/опущення елементів. Це необхідно через структурні відмінності між англійською та українською мовами, коли адаптація тексту потребує комплексного підходу. Наприклад: англ. *I can read the lettering as he opens the missive* [17, с. 554]. – укр. *Я бачу, що там написано* [16, с. 473]. У вказаному уривку комбінована трансформація поєднує смисловий розвиток та опущення. Фраза «I can read the lettering» була інтерпретована використовуючи логічний висновок, що можливість прочитання дозволяє героїні побачити написане. Частина «as he opens the missive» опущена, щоб зберегти динаміку та стилістичну лаконічність. Така комбінація дозволяє адаптувати репліку до норм української мови, зберігаючи баланс між змістом і вираженням.

2.7. У процесі перекладу роману «Четверте крило» Ребекки Яррос виявлено 11 випадків використання трансформації компенсації (4,49%). За І. В. Корунцем, **компенсація** – це прийом, коли втрачені при перекладі елементи відтворюються іншими мовними засобами для збереження загального змісту [8, с. 128]. Наприклад: англ. *Even if they tried, Mom would have shut that down with a quickness* [17, с. 436]. – укр. *Навіть якби спробували, моя мати швиденько б прикрила лавочку* [16, с. 373]. У прикладі використано прийом компенсації, оскільки буквальний переклад вислову “shut that down with a quickness” не передав би його розмовної експресив-

ності. Тому перекладачі використали фразеологізм «швиденько б прикрила лавочку», який компенсує втрату стилістичних відтінків оригіналу та відтворює його емоційно-розмовний характер.

2.8. До менш частотних трансформацій, застосованих при перекладі роману «Четверте крило» належить, зокрема, транслітерація, налічуючи 10 випадків (4,08%). **Транслітерація** – метод передання іношомовних слів шляхом відтворення їхнього написання графічними засобами мови перекладу, без істотної фонетичної адаптації з метою збереження візуальної та культурної ідентичності власних назв, імен персонажів [5, с. 282]. Наприклад: англ. *Aetos dragged me straight to the professor when he saw it happen* [17, с. 236]. – укр. *Аетос потягнув мене просто до професора, коли побачив, що сталося* [16, с. 225]. Ім'я героя передано за допомогою транслітерації, що дає змогу зберегти графічну форму оригіналу та підкреслити його фантастичне походження. У цьому прикладі транслітерація сприяє відтворенню культурної своєрідності власної назви й забезпечує її адекватне сприйняття читачем, водночас підтримуючи художню атмосферу твору.

2.9. У тексті українського перекладу роману «Четверте крило» транскрибування фіксується рідко: за результатами підрахунку, це лише 8 випадків, або 3,26%. **Транскрибування** відтворює звучання іношомовного слова графічними засобами мови перекладу з максимальною фонетичною точністю [3, с. 77]. Наприклад: англ. *You read the death roll from the Calldyr executions?* [17, с. 279]. – укр. *Ти читала список страчених у Калдирі?* [16, с. 268]. У цьому прикладі використано транскрибування, оскільки топонім передано в перекладі із орієнтацією на його фонетичне звучання в мові оригіналу. Такий прийом дає змогу адекватно відтворити іношомовну власну назву та забезпечити її природне сприйняття в українському тексті, застосування зумовлене необхідністю збереження фонетичної форми топоніма в перекладі.

2.10. До найменш частотних лексичних трансформацій перекладу роману «Четверте крило» належить генералізація – 7 випадків (2,86%). **Генералізація** – це заміна одиниці з вузьким значенням у оригіналі на слово з ширшим, узагальненим значенням у перекладі [5, с. 306]. Ілюстрацією такого вживання може слугувати: англ. *You weren't interesting enough to sit with before, Imogen responds, then bites into a muffin* [17, с. 249]. – укр. *Раніше з тобою було не так цікаво сидіти, – відповідає Імоджен і відкушує булочку* [16, с. 210]. Слово «muffin» замінено на загальний термін «булочка». В оригіналі воно позначає конкретний вид випічки, а в перекладі обрано стилістично нейтральний варіант, що зберігає зрозумілість і доречність у контексті. Генералізація спрощує сприйняття, не змінюючи комунікативного наміру та смислової цілісності епізоду.

Таблиця 1

Номер	Трансформація	Кількість	Відсотки
1	Антонімічний переклад	96	39,18
2	Смисловий розвиток	40	16,33
3	Конкретизація	27	11,02
4	Додавання	19	7,76
5	Опущення	15	6,12
6	Комбіновані трансформації	12	4,90
7	Компенсація	11	4,49
8	Транслітерація	10	4,08
9	Транскрибування	8	3,26
10	Генералізація	7	2,86
	Разом	245	100%

Співвідношення використаних лексичних трансформацій у досліджуваному творі наведено в Таблиці 1.

3. ВИСНОВКИ

У результаті аналізу лексичних трансформацій у перекладі роману Ребекки Яррос «Четверте крило» (Fourth Wing) в україномовній інтерпретації Олексія Манька та Богдана Горвата встановлено, що найчастотнішим прийомом є антонімічний переклад – 39,18% (96 прикладів), що свідчить про активне використання зміни семантичної полярності задля збереження змісту та стилістичного ефекту оригіналу. Друге місце посідає смисловий розвиток – 16,33% (40 випадків), який забезпечує точнішу передачу контекстуальних та імпліцитних значень. Важливу роль також відіграють конкретизація – 11,02% (27 прикладів) і додавання – 7,76% (19 прикладів), що сприяють уточненню змісту та адаптації тексту до норм української мови. Менш

поширеними є опущення – 6,12% (15 прикладів), комбіновані трансформації – 4,90% (12 прикладів), компенсація – 4,49% (11 прикладів), транслітерація – 4,08% (10 прикладів). До найменш частотних відносимо транскрибування – лише 3,26% (8 прикладів) та генералізацію – 2,86% (7 прикладів), однак вони також виконують важливу функцію у відтворенні лексичних і стилістичних особливостей оригіналу.

Отже, результати дослідження засвідчують активне застосування різних типів лексичних трансформацій з метою максимально адекватного відтворення змісту, стилю та емоційної виразності оригінального тексту українською мовою.

Перспективи дослідження полягають у розширенні корпусу матеріалу, подальшому вивченні особливостей використання лексичних перекладацьких трансформацій у художньому перекладі та аналізі перекладацьких стратегій відтворення стилістичних і семантичних особливостей оригіналу.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

- Бойко, Я. В., & Ніконова, В. Г. (2025). Узагальнена система перекладацьких відтворень у досягненні еквівалентності й адекватності у перекладі. *Вісник Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна. Серія: Іноземна філологія. Методика викладання іноземних мов*, 101, С. 60-74. DOI : <https://doi.org/10.26565/2786-5312-2025-101-06>
- Долга, Т. О. (2022). Лексичні трансформації як засіб досягнення адекватності перекладу. *Modern development of science and the latest perspectives*, С. 16–19. <https://doi.org/10.46299/ISG.2022.1.32>
- Дуда, О. І., & Рибачок, С. М. (2021). Переклад лінгвокраїнознавчих реалій. *Нова філологія*, 82, С. 74–78. DOI : <https://doi.org/10.26661/2414-1135-2021-82-12>
- Запужляк, І. М., & Табаран, Д. О. (2024). Лексичні Трансформації У Романі Маркуса Зузака «Крадійка Книжок» Lexical Transformations In The Translation Of The Novel “The Book Thief” By Markus Zusak. *Закарпатські філологічні студії*, 34, С. 95–99. DOI : <https://doi.org/10.32782/tps2663-4880/2024.34.2.16>
- Карабан, В. І. (2002). *Переклад англійської наукової і технічної літератури. [англ./укр.] : Навчальний посібник для ВНЗ*. Нова книга.
- Кияк, Т. Р., Науменко, А. М., & Огуй, О. Д. (2008). *Перекладознавство (німецько-український напрям): підручник*. Київ: Видавничо-поліграфічний центр «Київський університет», 543 с.
- Козачук, А. М. (2023). Перекладацькі трансформації та прийоми: термінологічні виклики у перекладознавстві. *Нова філологія*, 89, С. 129–136. DOI : <https://doi.org/10.26661/2414-1135-2023-89-18>
- Корунець, І. В. (2004). *Порівняльна типологія української та англійської мов : навчальний посібник для ВНЗ*. Вінниця: Нова книга.
- Корунець, І. В. (2008). *Вступ до перекладознавства. [англ./укр.] : Підручник для ВНЗ*. Вінниця: Нова книга.
- Космеда, Т., & Войтович, О. (2024). Проблема виокремлення базових термінів перекладознавства: своєрідність їх фіксації в «Словнику сучасної лінгвістики» А. Загнітка. *Лінгвістичні студії*, 48, С. 110–121. DOI: <https://doi.org/10.31558/1815-3070.2024.48.9>

11. Лобода, В. А. (2019). Перекладацькі трансформації: дефінітивний характер та проблема класифікації. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія: Філологія*, 4(43), С. 72–74. DOI : <https://doi.org/10.32841/2409-1154.2019.43.4.17>

12. Поліщук, Л. П., & Пушкар, Т. М. (2023). Перекладацькі трансформації та їх різноманіття у перекладних виданнях художньої літератури, С. 146–150. In: International multidisciplinary scientific and practical Internet conference «Innovative projects and paradigms of international education», February 28 - March 1

13. Чумак В., & Козачишина О. Л. (2018). Роль трансформацій у досягненні адекватності перекладу художнього тексту. Переяслав-Хмельницький державний педагогічний університет імені Григорія Сковороди : *Міжкультурна комунікація і перекладознавство: точки дотику та перспективи*. С. 181–183.

14. Alves, F., & Albir, A. H. (2024). *Translation as a cognitive activity : Theories, models and methods for empirical research*. London: Routledge. DOI : <https://doi.org/10.4324/9781003006978>

15. Nida, E. A. (2015). *A componential analysis of meaning: An introduction to semantic structures*, 57. Berlin: Walter de Gruyter GmbH & Co KG.

СПИСОК ДЖЕРЕЛ ІЛЮСТРАТИВНОГО МАТЕРІАЛУ

16. Яррос Р. (2024). «Четверте крило» / пер. з англ. Олексій Манько та Богдан Горват. Книжковий Клуб «Клуб Сімейного Дозвілля», 528 с.

17. Yarros R. (2023). *“Fourth Wing”*, Piatkus Books, 512 p.

Конфлікт інтересів: автори засвідчують про відсутність конфлікту інтересів.

Стаття надійшла до редакції 15.03.2026

Стаття рекомендована до друку 24.04.2026

Стаття опублікована 29.05.2026

Iryna Zapukhlyak – Candidate of Philological Sciences, Senior Lecturer at the Department of Theory and Practice of Translation at Vasyl' Stus Donetsk National University; e-mail: izapukhlyak@donnu.edu.ua; ORCID: <https://orcid.org/my-orcid?orcid=0000-0001-6998-7788>; GOOGLE SCHOLAR: https://scholar.google.com/citations?user=qDAX_JwAAAAJ&hl=ru; RESEARCH GATE: https://www.researchgate.net/profile/Iryna-Zapukhlyak?ev=hdr_xprf

Olena Slobodianiuk – a first-year Master's student at the Department of Theory and Practice of Translation at Vasyl' Stus Donetsk National University.

LEXICAL TRANSFORMATIONS IN THE ENGLISH-UKRAINIAN TRANSLATION OF A LITERARY TEXT (BASED ON THE NOVEL «FOURTH WING» BY REBECCA YARROS AND ITS UKRAINIAN TRANSLATION BY OLEKSII MANKO AND BOHDAN HORVAT)

In modern translation studies, an important area of research is the study of translation transformations as a means of reproducing the artistic features of a literary text. The relevance of this topic is determined by the need for an in-depth examination of lexical changes that occur in the process of translating from English into Ukrainian, as well as by the need to clarify their role in ensuring an adequate rendering of the meaning of the original text. The article examines lexical translation transformations in English-Ukrainian literary translation based on the novel “Fourth Wing” by Rebecca Yarros and its Ukrainian version “Chetverte krylo”, translated by Oleksii Manko and Bohdan Horvat. The aim of the study is to identify the specific features of the use of translation transformations and to determine their role in achieving translation equivalence and an adequate rendering of the semantic content of the source text. The main method used in the study is the descriptive method, which makes it possible to outline the main theoretical foundations of the research. The method of continuous sampling was applied to select illustrative material. The comparison of linguistic units of the original and the translation is carried out through comparative and interpretative analysis of textual material in order to reveal the specific features of the transformations that constitute the subject of the study. As a result of the conducted examination, it has been established that the translation actively employs such lexical transformations as antonymic translation, semantic development, concretization, addition, omission, combined transformations, compensation, transliteration, transcription, and generalization. The use of these translation techniques contributes to a more accurate rendering of the meaning of the source text, as well as to the preservation of the artistic expressiveness and communicative integrity of the translated text.

Key words: *adequacy, lexical transformation, literary translation, translation, translation transformation.*

REFERENCES

1. Boiko, Ya. V., & Nikonova, V. H. (2025). Uzahalnena systema perekkladatskykh vidtvoren u dosiahnenni ekvivalentnosti y adekvatnosti u pereklydi [Generalized system of translation reproductions in achieving equivalence and adequacy in translation]. *Visnyk Kharkivskoho natsionalnoho universytetu imeni VN Karazina. Seriya : Inozemna filolohiia*. Metodyka vykladannia inozemnykh mov, S. 60–74. DOI : <https://doi.org/10.26565/2786-5312-2025-101-06> (In Ukrainian).

2. Dolha, T. O. (2022). Leksychni transformatsii yak zasib dosiahnennia adekvatnosti perekladu [Lexical transformations as a means of achieving an accurate translation]. *Modern development of science and the latest perspectives*, S. 16–19. (In Ukrainian).
3. Duda, O. I., & Rybachok, S. M. (2021). Pereklad linhvokrainoznavchykh realii [Translation of linguistic and cultural phenomena]. *Nova filolohiia*, 82, S. 74–78. DOI : <https://doi.org/10.26661/2414-1135-2021-82-12>. (In Ukrainian).
4. Zapukhliak, I. M., & Tabaran, D. O. (2024). Leksychni Transformatsii U Romani Markusa Zuzaka «Kradiika Knyzhok» [Lexical Transformations In The Translation Of The Novel “The Book Thief” By Markus Zusak]. *Zakarpatski filolohichni studii*, 34, S. 95–99. DOI : <https://doi.org/10.32782/tps2663-4880/2024.34.2.16> (In Ukrainian).
5. Karaban, V. I. (2002). *Pereklad anhliiskoi naukovoï i tekhnichnoi literatury*. [anhl./ukr.] : Navchalnyi posibnyk dlia VNZ. Nova knyha (In Ukrainian).
6. Kyiak, T. R., Naumenko, A. M., & Ohui, O. D. (2008). *Perekladoznavstvo (nimetsko-ukrainskyi napriam)*: pidruchnyk [Translation Studies (German–Ukrainian): a textbook]. Kyiv: Vydavnycho-polihrafichnyi tsentr «Kyivskiy universytet, 543 s. (In Ukrainian).
7. Kozachuk, A. M. (2023). Perekladatski transformatsii ta pryomy: terminolohichni vyklyky u perekladoznavstvi [Translation transformations and techniques: terminological challenges in translation studies]. *Nova filolohiia*, 89, S. 129–136. DOI : <https://doi.org/10.26661/2414-1135-2023-89-18> (In Ukrainian).
8. Korunets, I. V. (2004). *Porivnialna typolohiia ukrainskoi ta anhliiskoi mov: navchalnyi posibnyk dlia VNZ [A Comparative Typology of the Ukrainian and English Languages: A Textbook for Higher Education Institutions]*. Vinnytsia: Nova knyha (In Ukrainian).
9. Korunets, I. V. (2008). *Vstup do perekladoznavstva.[anhl./ukr.] : Pidruchnyk dlia VNZ [An Introduction to Translation Studies [English/Ukrainian]: A Textbook for Higher Education Institutions]*. Vinnytsia: Nova knyha (In Ukrainian).
10. Kosmeda, T., & Voitovych, O. (2024). Problema vyokremлення bazovykh terminiv perekladoznavstva: svoieridnist yikh fiksatsii v «Slovnyku suchasnoi linhvistyky» A. Zahnitka. *Linhvistychni studii*, S. 110–121 (In Ukrainian).
11. Loboda, V. A. (2019). Perekladatski transformatsii: definityvnyi kharakter ta problema klasyfikatsii [Translational transformations: definiteness and the problem of classification]. *Naukovyi visnyk Mizhnarodnoho humanitarnoho universytetu. Ser. : Filolohiia*, 4(43), S. 72–74. DOI : <https://doi.org/10.32841/2409-1154.2019.43.4.17> (In Ukrainian).
12. Polishchuk, L. P., & Pushkar, T. M. (2023). Perekladatski transformatsii ta yikh riznomanittia u perekladnykh vydanniakh khudozhnoi literatury [Translational transformations and their diversity in translated editions of fiction], S. 146–150 (In Ukrainian).
13. Chumak V., & Kozachyshyna O. L. Rol transformatsii u dosiahnenni adekvatnosti perekladu khudozhnogo tekstu [The role of transformations in achieving an adequate translation of a literary text]. *Pereiaslav-Khmelnitskyi derzhavnyi pedahohichnyi universytet imeni Hryhoriia Skovorody : Mizhkulturna komunikatsiia i perekladoznavstvo: tochky dotyku ta perspektyvy*. S. 181–183 (In Ukrainian).
14. Alves, F., & Albir, A. H. (2024). *Translation as a cognitive activity : Theories, models and methods for empirical research*. London: Routledge. DOI : <https://doi.org/10.4324/9781003006978>
15. Nida, E. A. (2015). *A componential analysis of meaning : An introduction to semantic structures (Vol. 57)*. Berlin: Walter de Gruyter GmbH & Co KG.

ILLUSTRATIVE MATERIAL

16. Yarros R. (2024) «*Chetverte krylo*» / per. z anhl. Oleksii Manko ta Bohdan Horvat. Knyzhkovyi Klub «Klub Simeinoho Dozvillia», 528 s.
17. Yarros R. (2023) “*Fourth Wing*”, Piatkus Books, 512 p.

Conflict of Interest: The authors certify that there is no conflict of interest.

The article was received by the editors 15.03.2026

The article was recommended for printing 24.04.2026

The article was published 29.05.2026